הלכה · משנה תורה · מפרשים · מלאכת שלמה · ספר זרעים

מלאכת שלמה על משנה תורה, הלכות תרומות

רבי שלמה חכים

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מלאכת שלמה על משנה תורה, הלכות תרומות

רבי שלמה חכים

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מלאכת-שלמה-על-משנה-תורה-הלכות-תרומות/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ו 4
הלכה ו 4
פרק ט 5
הלכה ה 5

פרק ו

הלכה ו

זר שאכל תרומה בזדון בין שהיה טמא בין שהיה טהור וכו' בין שאכל טמאה חייב מיתה בידי שמים. עיין בפי"ט מהל' סנהדרין בלאוין שלוקין עליהן סי' א' שפסק ג"כ רבינו שזר האוכל תרומה גדולה בין טהורה בין טמאה ולח"מ שם ועיין בס' מטה אהרן ח"ב אות כ' דף קס"א שכתב שרבינו הוציא דין זה מן התוספתא פ"ו דתרומות יעו"ש והכי איתא להדיא בירושלמי בפ"ב דבכורים יעו"ש.

(**א**"**ה** ס"ט הנה הרדב"ז ז"ל בחי' על רבינו תמה על מימרת רב דאמר זר האוכל תרומה לוקה וז"ל וא"ת אמאי לא מותבי עליה ממתני' דפ"ק דחלה דכתיבנא לעיל דקתני החלה והתרומה חייבין עליהם מיתה וי"ל דרבינו מפרש לה בכהן טמא והיינו דקתני סיפא ואסורה לזרים ואי איירי רישא בזר שאכל תרומה וחייב עליה מיתה מאי האי דקתני סיפא ואסורים לזרים וכו' יעו"ש. וראיתי למורי הרב בס' פני מבין ח"ב דף צ"א ע"ג שתמה עליו דנעלם מיניה דקושיא זו כבר הקשו אותה בירושלמי פ"ב דבכורים לרב ותירצו פתר לה בכהנים וא"כ מאי מקשה ומתרץ מאחר דזה עצמו הקשו בירושלמי ותירצו כן ועוד הקשה במ"ש דאי איירי רישא בזר מאי האי דקתני סיפא ואסורים לזרים וכו' מוכח דרישא איירי בכהנים וכו'. ואחר המחילה רבה איך אפשר לומר דרישא איירי בכהנים הא קתני וחייבין עליהם חומש וכהנים לא מחייבי חומש וכמו שכן הקשו בירושלמי ופריך לצדדין קתני חייבין עליהם מיתה איירי בכהנים וחייבים עליהם חומש איירי בזרים ולפי זה עדיין קשה וכו' א"כ א"צ למיתני ואסורים לזרים אלא דזה עצמו הקשו בירושלמי לר' יוחנן דס"ל דזר האוכל בתרומה חייב מיתה א"כ רישא איירי בזר וקתני דחייב מיתה איך קתני בתר הכי ואסורים לזרים לזה משני פתר לה בפחות מכשיעור יעו"ש וזה עצמו לרב דקתני הזר חומש ובפחות אסור וכו' עכ"ל.

ואחרי המחילה רבה נראה דלא סיימו קמיה דמר מ"ש הרדב"ז אח"כ וז"ל ומיהו לא קי"ל כרב אלא כסתם מתני' דקתני וזר האוכל בתרומה במיתה ומתני' מפרש לה בירושלמי דהא דקתני ואסורים לזרים בפחות מכשעור כר' יוחנן דאמר חצי שיעור מן התורה אסור יעו"ש הרי דגם הרדב"ז כבר ראה הירושלמי הנזכר וא"כ הו"ל להקשות יותר דהוא ז"ל גופיה כבר ראה הירושלמי ואיך נעלם מיניה וא"כ על כרחך לומר דמ"ש הרדב"ז וא"ת וכו' וי"ל וכו' הכונה על תלמודא דידן דלא מקשי הכי לרב היינו משום דהתירוץ פשוט דרב מוקי לה בכהנים וכמ"ש בירושלמי ועיין בס' נר מצוה הנדפס מחדש דף מ' ע"ד שכתב ג"כ דהכי איתא להדייא בירושלמי דזר האוכל תרומה היינו בין טהורה ובין

טמאה ומן התימה עליו דעל מ"ש רבינו כהן טמא שאכל תרומה טמאה אע"פ שהוא בלאו אינו לוקה נדחק עצמו לישב מהיכן למד כן רבינו והוא מבואר שם בירושלמי ובתוספתא הנזכר וכמ"ש הרב מטה אהרן שם. ועיין למורי הרב בס' כבוד יו"ט הנדפס מחדש דף ל"ח ע"א שכתב וז"ל וברש"י בפ' דם נידה דף נ"ו כתב וקדייק מיניה תרומה טמאה באזהרה לטהור וכ"ש לטמא וכו' ועוד י"ל במ"ש וכל שכן לטמא כאילו ליכא ילפותא לטמא מקרא אחרינא דמקרא מלא הוא איש איש וכו' והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל וכן כתב רבינו דטמא שאכל תרומה טמאה הוא בלאו עכ"ל. ותמהני עליו אחרי המחילה רבה דמלבד דכגון דא איכא למימר גברא אגברא קרמית עוד זאת מאי קשיא ליה לרש"י ז"ל מדברי רבינו דאיברא דמפשט דבריו משמע דטמא שאכל תרומה טמאה מפיק ליה מהאי קרא דאיש איש מ"מ ממה שכתב אח"כ דאינו לוקה מפני שאינו קודש נראה דמ"ש בתחילה דעובר בלאו לא הוי מהאי קרא כמו שעמדו עליו רבני אחרונים בס' נר מצוה ובס' מטה אהרן וא"כ מאי מקשה לרש"י מדברי רבינו).

פרק ט

הלכה ה

וכל עבד שיצא לחירות וכו'. בעיא בפ' השולח ולא אפשיטא כמ"ש מרן בכ"מ וכתבו התוס' שם וז"ל הך בעיא לא אתייא אליבא דריש לקיש דריש פ' המביא בכריתות דמסקינן אליבא דרשב"ג דמעוכב גט שחרור אוכל בתרומה א"נ וכו' יעו"ש והנה לקמן בפיסקא דאין פודין את השבויין יותר מכדי דמיהם כתבו הרשב"א והריטב"א והר"ן ז"ל ואשכחן דכוותה בעיא דלא אפשיטא בדוכתא ומפשטא בדוכתא אחריתי דלעיל איבעיא לן מחוסר גט שחרור אוכל בתרומה או לא ובמס' כריתות בפ' המביא אסיקנן דרשב"ג סבר דאוכל בתרומה ומשמע התם דהלכתא כוותיה עכ"ל הר"ן ובודאי דהא דכתבו בפ' המביא אסיקנן דרשב"ג סובר דאוכל בתרומה הוא ט"ס דהא מאי דאסיקנן התם הוא דת"ק דרשב"ג סבר מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה וכן ראיתי להרב חסדי דוד בפ"ח דב"ב הגיה בדברי התוס' שכתבו שלרשב"ג מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה וכתב שט"ס הוא וצ"ל ת"ק דרשב"ג (א"ה וכן ראיתי להדיא להריטב"א גופיה בסוגיין דהשולח דף מ"ב ע"ב שכתב וז"ל איבעיא להו מעוכב גט שחרור וכו' ומיהו בפ' המביא בכריתות אסיק דת"ק דפליג עליה דרשב"ג סבר מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה יעו"ש וכן הגיה הרב פני יהושע בחי' פ' השולח (גיטין דף מ') בד"ה אותו העבד ודף מ"ב ע"ב ד"ה מעוכב גט שחרור ורמז לדברי הר"ן ז"ל יעו"ש ועיין בס' קהלת יעקב בתוס' דרבנן

דף ס"ז ע"ד יעו"ש).

וראיתי למהר"י קורקוס שהקשה לרבינו שפסק כריש לקיש בפ"ד מהל' זכיה ומתנה ובפ"ק דכריתות העלו לקיים אותה מימרא דקסבר מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה וא"כ איך פסק רבינו כפסקא דפרק השולח וקשה פיסקא אפיסקא ותירץ וז"ל דהא דאסיקן שם בכריתות היינו כי היכי דתיקום מלתיה דר"ל כת"ק דברייתא דהכותב נכסיו לאחר דקאמר ת"ק דאם היה רבו שני כהן אוכל בתרומה ומקשינן עלה דר"ל מת"ק ואי ר"ל סבר כרשב"ג דפליג עליה דת"ק התם בברייתא לק"מ ולא נצטרך לומר קסבר מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה וכההיא פסק רבינו התם והכא דספקא הוי כדבסמוך מדאמרינן פ' השוחט ולא אמרו בה לא התר ולא איסור וכיון דבההיא מספקא לן אי קי"ל כרשב"ג או כת"ק גם מעוכב גט שחרור ספקא הוי אי קי"ל כרשב"ג אין אנו צריכים לומר דסבר ר"ל מעוכב ג"ש אוכל בתרומה אלא סבר כרשב"ג ולכן פסק רבינו כספקא דפ' השולח וכו' יעו"ש.

והנה מ"ש הרב ז"ל ואי ריש לקיש סבר כרשב"ג דפליג עליה דת"ק דברייתא לק"מ ולא נצטרך לומר דקסבר מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה וכו' כונתו מבוארת דמאי דמקשה הש"ס בשלמא לרשב"ג קסבר כי יהיב איניש מתנה אדעתא דמקבלין לה מינה כי לא מקבלין הדרא למרא היינו לומר דשפיר אתיא ר"ל כרשב"ג דר"ל מיירי דאחר הקבלה אמר אי איפשי ובזה מודה רשב"ג לר"ל וכדפי' רש"י וז"ל בשלמא לרשב"ג לא קשיא לר"ל דכיון דאית ליה הוכיח סופו על תחילתו ולא יצאו מן הראשון כי יהיב איניש מתנה וכו' אבל לר"ל משקנאה הפקירה ע"כ הרי דאי ר"ל סבר כרשב"ג לא צריכנן לשום אוקמתא דרשב"ג נמי סבר כר"ל כמבואר בפ' יש נוחלין דאמרינן בשתק ולבסוף צווח כו"ע לא פליגי דקנה כי פליגי בזיכה לו ע"י אחר ושתק ולבסוף צווח כמ"ש רש"י שם וקושית הש"ס אינו אלא מת"ק דהיכי אכלי בתרומה דכיון דאמר אי איפשי קנו עצמן בני חורין והוו זרים ואכלי בתרומה ומשני קסבר מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה וזה ברור.

והוצרכתי לזה לפי שראיתי להרב חסדי דוד בפ"ח דב"ב שהביא דברי מוהר"י קורקוס והקשה עליו וז"ל שותיה דמר לא ידענא דבכריתות לא העלו דריש לקיש סבר מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה דהא ר"ל לא איירי כלל לענין תרומה ולא בעבד ולא איירי נמי בזיכה ע"י אחר אלא דסבר הנותן מתנה ואמר הלה אי אפשי בה כל המחזיק בה זכה בה ומוקמינן לה בשתק ולבסוף צווח ומותבינן עליה מברייתא דהכותב נכסיו דכרשב"ג ודאי לא סבר ר"ל דהא רשב"ג אמר זכו יורשיו אבל הא קשיא דאפי' כרבנן נראה דלא מצי סבר דהא אם איתא דאע"ג דקנה מ"מ הפסקא הוי כר"ל אמאי אכלי בתרומה ומשני

דלעולם כרבנן ס"ל דרבנן סברי מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה והיכי אמר דאי סבר כרשב"ג לק"מ וכו' והא ודאי לא מצי סבר כלל וכו' יעו"ש ולפי מ"ש צדקו דברי מהר"י קורקוס וכן נראה פשטא דש"ס דקאמר בשלמא כנראה דלר"ל ניחא סברת רשב"ג וק"ל.